

Valmistelija:

Tutkija

Aili Jukarainen

5.6.2026

SYKE/2026/1299

Luontoratkaisut

Maa- ja metsätalousvaliokunta

MmV@eduskunta.fi

Julkinen

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta maanantai 08.06.2026 klo 15.00 / HE 108/2026 vp / Lausuntopyyntö

Asia: HE 108/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta <https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+108/2026>

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Keskitymme lausunnossamme luonnon monimuotoisuusnäkökulmiin.

Syke on seurannut merimetson ja valkoposkihanhen pesimäkantojen kehitystä. Valkoposkihanhea on seurattu vuodesta 2005 lähtien ja merimetsoa vuodesta 1997.

Suomen kautta läpimuuttava valkoposkihanhikanta on noin 1,4 miljoonaa yksilöä ja se on pysytellyt viime vuosina vakaana. Oma pesimäkantamme on 27 000 yksilöä ja se on kasvanut 12 % vuosina 2014–2024. Suomen kanta pesii eteläisessä Suomessa, pääosin meren rannikolla, eikä aiheuta viljelyvahinkoja. Merkittäviä viljelyvahinkoja aiheuttaa Suomen kautta muuttava kanta, joka pysähtyy muuttomatkalla Kaakkois-Suomeen keväin ja syksyin. Mittavat vahingot aiheutuvat nimenomaan keväisin.

Merimetson osalta Suomessa tavataan sekä meillä pesivää kantaa että keväällä ja syksyllä läpimuuttavaa kantaa. Suomessa pesivä merimetsokanta on runsastunut yhtäjaksoisesti vuodesta 1996. Nykyinen parimäärä on arviolta 30 000 yksilöä. Ennen lajin syysmuuton alkua Suomen merialueilla voidaan arvioida olevan yhteensä runsaat 120 000 yksilöä. Merimetso aiheuttaa vahinkoja kalataloudelle paikallisesti.

Molemmat lajit on luokiteltu Suomessa elinvoimaisiksi vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa ja niiden kannat ovat EU:n alueella suotuisalla suojelutasolla ja kestäisivät metsästyksestä aiheutuvan ylimääräisen kuolleisuuden.

Hallituksen esityksen muutokset ovat oikeudellisesti ongelmallisia ja aiheuttavat totutusta poikkeavan, monimutkaisen hallinnoinnin toimeenpanevien viranomaisten ja näiden lajien osalta taloudellista haittaa kokevien toiminnanharjoittajien kannalta.

Lajien poikkeuslupakäsittely siirretään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle, vaikka ne säilyvät luonnonsuojelulailla rauhoitettuina lajeina. Syke katsoo, että oikea ratkaisu olisi siirtää lajit metsästyslain piiriin ja säännellä kantoja metsästyksen avulla. Jotta tämä olisi mahdollista, valkoposkihanhi tulisi poistaa Bernin sopimuksen liitteestä II ja molemmat lajit lisätä lintudirektiivin liitteeseen II/B.

Hallituksen esitys on ristiriidassa EU:n lintudirektiivin kanssa, joka ei salli minkään lintulajien tappamista lintujen kevätmuutto- ja pesimäaikana, jollei tarkoituksena ole estää vakavan vahingon syntymistä, eikä vahinkoa voida muilla keinoilla estää.

Komission lintudirektiivin tulkintaohjeiden mukaan poikkeuksia voidaan myöntää vain silloin, kun on kyse vakavista vahingoista tai perustellusta vakavan vahingon riskistä, jonka estämiseksi ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua (European Commission 2026). Hallituksen esitys ei varmista sitä, että poikkeusta käytetään vain silloin, kun kyse on vakavasta vahingosta, jonka estämiseksi ei ole vaihtoehtoa. Komission ohje ei anna perusteita laajamittaiselle tappamiselle ilman tarkkaa suunnittelua ja tapauskohtaista arviota riskin vakavuudesta ja tappamisen vaikutuksista.

Meillä nykyisin esiintyvät jopa kymmenien tuhansien valkoposkihanhiin parvet voivat aiheuttaa vakavia satovahinkoja, jolloin lintudirektiivin toinen peruste poikkeuslupien myöntämiseksi täyttyy. Hallituksen esityksen mukainen suojametsästys mahdollistaa poikkeuslupien myöntämisen vuoden ympäri pelloille, joilta sato on korjaamatta, ja joilla esiintyy viisi tai enemmän valkoposkihanhea. Viisi hanhea ylittävä määrä ei lähtökohtaisesti aiheuta vakavaa vahinkoa, eikä sellaisen perusteella ole mahdollista myöntää poikkeuslupaa lintudirektiiviä noudattaen.

Ehdotettua suojametsästystä ei tule harjoittaa lintujen lisääntymisaikana. Ampumisäänet pelottavat valtaosaa lintulajeja häiriten niiden lepäilyä, ruokailua ja pesimistä sekä siihen valmistautumista. Jotta häiriön merkittävyttä voidaan arvioida komission ohjeistuksen mukaisesti, tulisi lupaviranomaisen olla tarkasti selvillä kunkin lupakohteen pesimälinnustosta ja paikalla ruokailevasta linnustosta. Käytännössä tällaisen tarkastelun tekeminen ei onnistu esitetyssä lupaprosessissa.

Hanhien metsästys ei syyskaudella ole kriittistä, mutta keväällä 5 hanhen ampuminen sen perusteella, että vakavaa vahinkoa aiheutuisi, on epärehellistä ja aiheuttaa kohtuuttoman laajaa haittaa pesivälle ja siihen valmistautuvalle linnustolle.

Merimetson osalta hallituksen esityksen perusteluissa on paljon tutkimustietoon perustumattomia väitteitä merimetsojen vaikutuksesta kalastukseen ja kalastusvahingoista. Perusteluissa ei huomioida Luonnonvarakeskuksen, Turun yliopiston ja ammattikorkeakoulu Novian laajaan valtion rahoittamaa tutkimusta, jonka mukaan merimetsojen vaikutukset kalastukselle ja kalanviljelylle olivat vähäiset tai korkeintaan maltilliset lukuun ottamatta kalanviljelykassessa, joissa verkkosuojaus on repeytynyt tai verkon luukku jäänyt auki. Lisäksi avorysät ovat merimetsolle alttiita ja niissä merimetsot saattavat vähentää kalasaaliita tuntuvasti (Westerbom ym. 2024).

Luken tutkimusten perusteella ei ole näyttöä siitä, että merimetsa vaikuttaisi merkittävästi kalojen kutu- ja poikastuotantoon. Näin ollen merimetson vaikutukset kutu- ja poikastuotantoon eivät ole riittävä yleinen peruste lintujen pesimäaikaisille poikkeusluville. Lisäksi tulee huomata, että nykyinen tietopohja kalojen kutualueista on riittämätön. Poikkeuslupien edellytyksenä tulisi kutualueiden kohdalla olla Luken asiantuntijalausunto.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet erikoissuunnittelija Markku Mikkola-Roos, erikoistutkija Kim Jaatinen ja kehittämisspäälikkö Minna Pekkonen.

Jakelu MmV@eduskunta.fi
Kopio kirjaamo@syke.fi

Asiakirja: SYKE/2026/1299-2 Syken lausunto_mmv_valiokunta_Asiantuntijalausuntopyyntö Maa- ja metsätalousvaliokunta

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Aili Jukarainen, Suomen ympäristökeskus, lajit

